

τιώθη, καὶ τοὶ ὁμολογουμένως ἡ τροφὴ δὲν εἶναι ἐπαρκὴς καὶ οἱ ἀσθενεῖς δὲν τυγχάνουσι τῆς δεούσης ἱατρικῆς βοήθειας. Πόθεν ἄρ' ἔτι ἡ καταστροφὴ, ἀφοῦ πέντε μόνον λευκοὶ ὑπάρχουσιν εἰς τὸ ἀρχιπέλαγος καὶ πνευματώδη ποτὰ δὲν εἰσάγονται; Οἱ κακοήθεις πυρετοὶ εἰσὶν ἄγνωστοι, ἡ εὐφλογία οὐδέποτε εἰσῆχθη (καὶ τοὶ ὅλοι εἶναι ἐμβολιασμένοι) ὑπὸ τίνος ἄρα δεινοῦ κατατρίχονται οἱ δυστυχεῖς;— Ὑπὸ πνευμονικῆς φθίσεως ἰδίως. Ἐκτὸς αὐτῆς ἐπιπολάζουσι χοιραδικὰ νοσήματα, μάλιστα εἰς τὰ παῖδια, πνευμονίαι, βρογχίτιδες, κτλ. Φαίνεται δὲ ὅτι αἱ παρατηρήσεις αὗται ἐφαρμόζονται εἰς ὅλα τῆς Πολυνησίας τ' ἀρχιπέλαγη καὶ ἡ ὁσημέραι μεγαλητέρα ἀποδεικνυσμένη ἐλάττωσις τοῦ πληθυσμοῦ ἀποδοτέα εἰς τ' ἀνωτέρω νοσήματα.

P. P. O.

Η ΒΙΡΜΑΝΙΚΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ.

Αἱ προσφάτως ἀναφυσῆσαι περιπλοκαὶ μεταξὺ Ἀγγλίας καὶ Βιρμανίας ἐπέστησαν τὴν προσοχὴν πολλῶν ἐπὶ τῆς βαρβάρου ἐκείνης αὐτοκρατορίας, ἐν ᾗ ὁ σπόρος τοῦ πολιτισμοῦ, ὁ ἀπὸ 3 αἰώνων ὑπὸ τῆς Εὐρώπης ῥιπτόμενος, ἔπεσεν ἐπὶ ἄμμου καὶ οἰκτρῶς ἀπώλετο. Ἡ ἀποστολὴ τοῦ σὶρ Δούγλας Φόρσεθ πιθανὸν ν' ἀπολήξῃ εἰς πόλεμον, ἂν δ' ἐκτραγῇ οὗτος, θὰ ἐπιφέρῃ νέον διαμελισμὸν τῆς χώρας, ἥτις ἄχρι τοῦδε ἀπέβαλε τὸ Ἀσάμ, τὸ Ἀρακὰν καὶ τὸ Τενασερίμ. Τὸ ἐν τῇ Ἰνδικῇ βρετανικὸν κράτος τόσον ἐκτεταμένον εἶναι, ὥστε πᾶσα ἄλλη ἐπέκτασις θεωρεῖται ἐπίφοβος· τούτου δ' ἐνεκεν ἡ Ἀγγλία οὐδόλως φαίνεται διατεθειμένη νὰ προσαρτίσῃ νέας χώρας· οὐχ ἥττον θ' ἀναγκασθῇ εἰς τοῦτο, διότι ἄμεσον ἔχει συμφέρον ν' ἀνοίξῃ ὑπὲρ τοῦ ἐμπορίου τῆς σύντομον ἑδὸν πρὸς τὴν δυτικὴν Κιναν, ἐνῷ οἱ Βιρμανοὶ ἡγεμόνες πᾶν πρόσκομμα παρεμβάλλουσιν εἰς τοῦτο. Γενικὴ ἐπικρατεὶς ἰδέα ὅτι οἱ Ἀγγλοὶ μετ' οὐ πολὺ

θὰ καταλάβωσι τὸ βασίλειον τῆς Ἀβας, ὅπως προλαβόντως κατέλαβον τὸ τῆς Πεγού. Τοῦτο εἶναι ζήτημα καιροῦ τῶντι καὶ ἀφορμὴ δὲν θὰ λείψῃ ὅπωςδήποτε. Πρὸς τὸ παρὸν ἡ Ἀγγλία ἐπιθυμεῖ νὰ συνάψῃ τακτικὰς καὶ φιλικὰς σχέσεις πρὸς τὸν ἡγεμόνα τῆς Μανδαλαῖν, πρὸ μικροῦ δὲ αἱ ἐφημερίδες τῆς Καλκούτης ἐξέθετον τὰ τῆς ὑποδοχῆς, ἥ, ἔτυχε παρὰ τοῦ ἡγεμόνος ὁ σὶρ Δούγλας. Ἀχρι τοῦδε αἱ ἀρξάμεναι διαπραγματεύσεις εἰς οὐδὲν ἀπέληξαν, ἂν δὲ λάβῃ τις ὑπ' ὄψιν τὸν χαρακτῆρα τῶν βαρβάρων ἐκείνων λαῶν καὶ τὰ προηγούμενα, εὐκόλως δύναται νὰ εἰκάσῃ ὅτι θ' ἀποτύχωσιν. Οἱ Βιρμανοὶ, ὡς καὶ οἱ λοιποὶ βάρβαροι λαοί, εἰσὶ διπλωμάται δεξιοὶ καὶ διὰ δόλων καὶ ἄλλων τεχνασμάτων ζητοῦν ν' ἀποφύγωσι πᾶν ὅ,τι νομίζουσιν ἀντιβαίνειν εἰς τὰ συμφέροντά των· ἄρ' ἔτι συναισθάνονται οἱ ἡγεμόνες ἐκεῖνοι ὅτι ἡ ἀνάμιξις πρὸς λαοὺς πεπολιτισμένους, ἡ εἰσαγωγὴ τῶν φώτων ἐν τῇ χώρᾳ των ἔσονται ἡ καταστροφὴ τῆς βασιλείας των; Πιθανόν. Ἐντούτοις ἔλθωμεν εἰς τὸ θέμα ἡμῶν.

Ὀλίγαι χῶραι ἀμοιροῦσιν ἱστορίας, ὅσον ἡ Βιρμανία· ὑπάρχουσι μὲν ἐρείπια μαρτυροῦντα ὅτι ἤκαμαζέ ποτε ὁ πολιτισμὸς, ἀλλ' ἐλλείπουσι μνημεῖα γραπτὰ, καὶ αἱ παραδόσεις, αἵτινες ἐν τῇ Ἀνατολῇ κυρίως ἐβρίθουσιν ὑπερβολῶν, δὲν ἀποτελοῦσι στοιχεῖα ἱστορικά. Οὐδὲν βέβαιον εἶναι γνωστὸν περὶ τῆς ἀρχαίας καταστάσεως τῆς πέραν τοῦ Γάγγου χερσονήσου, πρῶτος δ' Εὐρωπαῖος ἐπεσκέφθη αὐτὴν ὁ περίφημος Μάρκος Πόλος, ὅστις μετὰ τόσης ἀκριθείας περιέγραψε τὴν χώραν, ὥστε καὶ αὐτοὶ οἱ σημερινοὶ γεωγράφοι μένουσιν ἐκθαμβοὶ ἐν τούτοις αἱ λεπτομερέστεραι πληροφορίες ὀφείλονται εἰς τοὺς δυτικὰς ἐξαποστάλους καὶ εἰς τοὺς Πορτογάλλους τυχοδιώκτας. Οὗτοι ἀπὸ τῶν ἀρχῶν τῆς 16. ἑκατονταετηρίδος προσεπάθησαν νὰ συνάψωσι σχέσεις πρὸς τοὺς Βιρμανοὺς, τότε δὲ ἡ χώρα ἦν διηρημένη εἰς πέντε ἢ ἑξ' ἀνεξάρτητα κράτη ἢ βασίλεια, ὧν τὰ ἰσχυρότατα ἐτύγγανον ἡ Ἀβα καὶ τὸ Πεγού. Ὁ πόλεμος ἐλυμαί-

νετο λυσσωδῶς τὰς πόλεις τῶν βαρβάρων «καὶ αἱ ὁδοί, ἔγραφον οἱ Ἰησουῖται, ἦσαν ἐστρωμέναι ἀπὸ κρανία καὶ ὅστ' ἄνθρώπων, ὁ δὲ Ἰραουαδὴ καὶ οἱ ὁμόρροι αὐτῷ ποταμοὶ ἐκύλιον ἀνὰ πᾶσαν στιγμὴν τόσα πολλὰ πτώματα, ὥστε τὰ εὐρωπαϊκὰ πλοῖα δὲν ἐδύναντο νὰ πλέωσιν ἀπροσκόπτως.»

Ἡ διήγησις αὕτη βεβαίως εἶναι ὑπερβολικὴ, ἀλλὰ τὸ ὀλιγάνθρωπον ἐν χώραις θαυμασίως εὐφόροις καὶ νοσηραῖς μόνον διὰ τοὺς ξένους, ἀποδεικνύει ἀρκούντως ὅτι ἐπὶ πολὺ ἐμαστιζόντο ὑπὸ τοῦ πολέμου. Τὸ βασιλεῖον τῆς Ἀβας, μέγα κατὰ τὴν ἑκτασιν ὅσον τὸ τρίτον τῆς Γαλλίας, μόλις περιέχει πληθυσμὸν τριῶν ἑκατομμυρίων ψυχῶν· εἶχε δὲ ὑποστῆ τὰ πάνδεινα ὑπὸ τῶν Πεγουανῶν καὶ ὑπεδουλώθη, ἀλλὰ ἀπὸ τοῦ 1613 ἀνέκτησε τὴν ἀνεξαρτησίαν του καὶ ἐξέτεινε βαθμυδὸν τὴν κυριαρχίαν του ἀπὸ τῆς παραλίας τοῦ Τενασερῆμ μέχρι τῆς χώρας τῶν Σχάνων (Shans). Κατὰ τὴν ἐποχὴν ἐκείνην Πορτογάλλος τυχοδιώκτης, Φίλιππος Βρίτος τ' ὄνομα, κατώρθωσε νὰ λάβῃ ἐνεργὸν μέρος εἰς τοὺς ἐμφυλίους ἐκείνους, οὕτως εἰπεῖν, πολέμους καὶ εὐνοηθεῖς ὑπὸ τῆς τύχης ἀνηγορεύθη βασιλεὺς τοῦ Πεγού· ἀλλὰ κακὸν ἔσχε τέλος, διότι φονευθεὶς ἐξετέθη βορρὰ τῶν ὀρνέων.

Μετ' ὀλίγον ἐμφανίζεται εἰς τὰ μέρη ἐκεῖνα ἡ ἀγγλικὴ Ἑταιρεία τῶν Ἰνδιῶν, ἀλλὰ καὶ αὕτη κατ' ἀρχὰς ὤφειλε νὰ πολιτεύηται ὅπως οἱ Πορτογάλλοι καὶ Ὀλλανδοί, δηλ. ταπεινῶς. Διοικητὴς τοῦ Μαδράς, Ναθανιήλ τις Ἰνδισσῶν, στέλλων κατὰ τὸ 1695 πρεσβεῖαν εἰς τὸν ἡγεμόνα τῆς Βιρμανίας, συνώδευσεν αὐτὴν μὲ περιεργοτάτην ἐπιστολὴν πρὸς τοὺς Χρυσοὺς πόδας οἵτινες φέρουσι χιλίας παρόδας, ἵνα ζητήσῃ ἅδειαν νὰ ἐμπορεύηται πρὸς τὰ κράτη του. Ἰδοὺ δὲ τῆς ἐπιστολῆς ταύτης ἡ ἀρχή.

«Τῇ Α. Αὐτοκρατορικῇ Μεγαλειότητι, τῇ διαχεοῦσῃ ἐπὶ τῆς εὐγενοῦς πόλεως Ἀβας τὴν εὐεργεσίαν τῆς παρουσίας της, τῷ αὐτοκράτορι τῶν αὐτοκρατόρων, τῷ ὑπερβαίνοντι κατὰ τὴν δόξαν καὶ τιμὴν ὅλους τοὺς βασιλεῖς τῆς Ἀνατολῆς καὶ Δύσεως, τῷ

καθαρῷ στερεώματι τῆς ἀρετῆς, τῇ πηγῇ τῆς δικαιοσύνης, τῷ ὑπερμάχῳ τῆς σοφίας, τῷ κυρίῳ τῆς καλοκαγαθίας, τῇ προνοίᾳ τῶν δυστυχούντων, τῷ ἰσχυρῷ ἐλατηρίῳ τῆς τοῦ μεγαλείου σφαίρας, τῷ σοφῷ ἐν τοῖς συμβουλίαις, τῷ παρ' ἅπαντι τῷ κόσμῳ φοβερῷ, τῷ κυρίῳ τῶν θησαυρῶν τῆς ξηρᾶς καὶ τῆς θαλάσσης, ἰδιοκτῆτῃ χρυσοῦ, ἀργυρίου, σμαράγδων, τῷ τιμωμένῳ ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, τῷ λάμποντι ἐν τῷ σύμπαντι ὡς τὸ φῶς τοῦ ἡλίου καὶ οὗ τ' ὄνομα διαιωνισθήσεται διὰ παντός...»

Ὡς βλέπομεν, ὁ Κ. Ναθανιήλ εἶχε μάθει τὸ ἀνατολικὸν ὕψος ὅχι χάριν ἀρχαιολογικοῦ σκοποῦ, ἀλλ' ἵνα ἐπιτύχῃ ὑπὸ τοῦ στερεώματος τῆς ἀρετῆς ἀσφάλειαν ὑπὲρ τῶν γραφείων, ἅτινα ἡ ἀγγλικὴ ἑταιρεία εἶχε συστήσει ἐπὶ τοῦ ποταμοῦ Ἰραουαδὴ ἀπὸ τοῦ 1599 καὶ ὧν οἱ διευθύνται καὶ ὑπάλληλοι μυρίας ὑφίσταντο κακώσεις. Οἱ πρεσβεῖται ἐκεῖνοι εἶχον πρὸς τοῦτοις ἐντολὴν νὰ κομίσωσι δῶρα, δι' ὧν ἡλπίζον νὰ ἐξευμενίσωσι τὸν βασιλέα τῆς Ἀβας. Τότε ἡ ἀνταλλαγὴ δώρων μεταξὺ τῶν ἡγεμόνων τῆς Ἀσίας καὶ τῶν Εὐρωπαίων ἀντιπροσώπων ἀπεδεικνύετο ἐπωφελὴς πρὸς τὰς τελευταίας, διότι ἀντὶ πραγμάτων εὐτελῶν ἐλάμβανον τιμαλθεῖς λίθους καὶ πολύτιμα μεταξωτά. Ἡ συνήθεια τῆς ἀνταλλαγῆς τῶν δώρων καὶ μέχρι σήμερον ὑφίσταται, ὁ δὲ πρίγκιψ τῆς Οὐαλλίας ὤφειλε νὰ τηλεγραφῇ εἰς Λονδίνον ἵνα τῷ στείλῃ καὶ ἄλλα, διότι εἶχε διαθέσει ὅσα ἀναχωρῶν ἐξ Ἀγγλίας παρέλαβε· βεβαιοῦται δὲ ὅτι εἰς ἀντάλλαγμα ἔλαβε θησαυροὺς πράγματι.

Ὁ ἥρως τῆς Βιρμανίας ἢ ὁ ἰδρυτὴς τῆς αὐτοκρατορίας ἦν νέος θηρσυτὴς, ὅστις κατόπιν ἐγένετο ἀρχηγὸς συμμορίας τινὸς ἐνόπλων, προσέβαλε τὴν πρωτεύουσαν, ἐξεδίωξε τοὺς δυνάστας, ἀνηγορεύθη βασιλεὺς καὶ ἱδρύσας τὴν βιρμανικὴν αὐτοκρατορίαν, καθυποτάξας ὅλους τοὺς περιοίκους· ἐκαλεῖτο δὲ Ἀλούγη Φρύο καὶ παρὰ τοῖς Εὐρωπαίοις καλεῖται Ἀλόμβρα. Τῷ 1757 συν-

ωμολόγησεν ἐμπορικὴν συνθήκην πρὸς τὴν ἑταιρείαν τῶν Ἰνδιῶν, πρὸς ἣν παρεχώρει διὰ παντὸς τὴν νῆσον *Migraïs* ὅπως συστήσῃ ἀποθήκας· μόλις ὅμως δύο παρῆλθον ἔτη διέταξε νὰ σφάξωσιν αἰφνιδίως τοὺς εἰς τὰ κράτη του εὐρισκομένους Εὐρωπαίους. Ἡ Ἀγγλία ἐζήτησεν ἱκανοποίησιν, ἀλλ' οὐδὲν ἐπέτυχεν, ὥς δὲν ἐπέτυχε καὶ παρὰ τοῦ υἱοῦ του, διαδεχθέντος τὸν ἀποβιώσαντα πατέρα του καὶ ἀποδειχθέντος στρατηγικοῦ καὶ τολμηροῦ. Πρὸςθευταὶ ἀλεπάλληλοι ἐστάλησαν εἰς τὴν Βιρμανίαν, οὐ μόνον δὲ οὐδὲν ἐπετύγχανον, ἀλλὰ καὶ αἱ κτήσεις τῶν Ἀγγλῶν προσεβάλλοντο συνεχῶς ὑπὸ τῶν Βιρμανῶν, οἵτινες εἶχον διανοηθῇ μάλιστα νὰ διαβῶσι τὸν Γάγγην καὶ νὰ προσβάλωσι τοὺς Ἀγγλοὺς εἰς τὸ κέντρον τῶν κτήσεών των.

Τῷ 1824 ἡ Ἀγγλία, ἀπαλλαγείσα τῶν ἐν Εὐρώπῃ ἀδιαλείπτων πολέμων, ἀπεφάσισε νὰ ἐκδικηθῇ ἐξήκοντα ἔτων ὕβρεις καὶ ἐκέρυξε πόλεμον κατὰ τῆς Βιρμανίας· ἀλλ' ἡ φύσις προστατεύει τὰ τέκνα τῆς καὶ τάσσεται ὑπὲρ τούτων καὶ κατὰ τῶν πεπολιτισμένων ἐθνῶν. Ἡ χολέρα ἐθέριζε τὸν ἀγγλικὸν στρατὸν, ἀλλ' ἡ ἐχέφρων ἑταιρεία τῶν Ἰνδιῶν εἶχε σχηματίσει τὸν στρατὸν τῆς κατὰ τὰ δύο τρίτα ἀπὸ Ἀσιανούς, διατελοῦντας ὑπὸ Ἀγγλοῦς, ὥστε ὁ τοιοῦτος στρατὸς ἐδυνήθη νὰ ἀνθέξῃ εἰς τὰς κακοπαθείας καὶ μετ' αὐτοῦ οἱ Ἀγγλοὶ ἀπέσπασαν ἀπὸ τὴν βιρμανικὴν αὐτοκρατορίαν τὰ ἀρχαῖα βασίλεια τοῦ Ἀσάμ καὶ τοῦ Ἀρακάμ. Συγχρόνως στόλος προσέβαλε τὸ Πραγκοῦν, ὅπερ παρεδόθη μετὰ φιλοφρονήσεως. Φονευθέντος τοῦ ἀρχιστρατήγου τῶν Βιρμανῶν, τῆς μόνης δὲ ἐλπίδος τοῦ αὐτοκράτορος, ἡ Βιρμανία ἔδει νὰ ὑποκύψῃ καὶ ὁ αὐτοκράτωρ τῶν αὐτοκρατορίων τῷ 1826 συνωμολόγησε συνθήκην, δι' ἧς κατέλιμπανε τοῖς Ἀγγλοῖς πᾶσαν τὴν ὑπ' αὐτῶν κατακτηθεῖσαν χώραν, ὑπεχρεοῦτο νὰ πληρώσῃ τὰ ἐξόδα τοῦ πολέμου, νὰ δεχθῇ Ἀγγλὸν ἀντιπρόσωπον, νὰ διορέσῃ καὶ αὐτὸς τοιοῦτον εἰς Καλκούταν, κτλ.

Παράδοξον ἀληθῶς καὶ ἀπίστευτον! μό-

λις τ' ἀγγλικά στρατεύματα ἀπεμακρύνθησαν ὁ βασιλεὺς Θαραβάδης ἠρνήθη νὰ ὑπογράψῃ τὴν ἐμπορικὴν συνθήκην καὶ ὁ Ἀγγλὸς ἀντιπρόσωπος τῷ 1830 ἠναγκάσθη ν' ἀναχωρήσῃ ἐξ Ἀβας, ὅπου δὲν ἐδύνατο νὰ προστατεύσῃ ἀποτελεσματικῶς τῶν ὁμοεθνῶν τοῦ τὰ συμφέροντα· διωρίσθη ἀντ' αὐτοῦ ὁ ταγματάρχης Κράμφωρδ, ἀλλὰ καὶ οὗτος ἀνεχώρησεν ἄπρακτος τῷ 1837. Τρίτος ἀντιπρόσωπος ἀπέτυχεν ὡσαύτως, διὸ μετὰ τινὰς μῆνας ἡ ἀγγλικὴ κυβέρνησις κατήργησε τὴν πρεσβείαν.

Ἡ πολυχρόνιος τῆς Ἀγγλίας ὑπομονή, ἡ τόσα καταβαλοῦσα προσκόμματα καὶ τόσας διανοίξασα ὁδοὺς, παρετάθη μέχρι τοῦ 1852, διότι ὤφειλεν ἐν τῷ μεταξύ νὰ ἐπιτηρῇ τὰ διαθήματα τῶν Πέρσων καὶ Περσῶν ἐν Ἀργανιστάν· ἀλλὰ τὴν 4 Ἀπριλίου 1852 ἔ. ν. προσωρμίσθη εἰς Πραγκοῦν ἰσχυρὸς ἐξ ἀγγλικῶν ἀτμοπλόων στόλος, οὗ ἐπέβαινον ἐξάκισ χίλιοι Εὐρωπαῖοι στρατιῶται καὶ δύο μεραρχίαι πυροβολικοῦ. Οἱ Βιρμανοὶ ἀντέστησαν κρατερῶς, ἀλλὰ μετὰ δύο ἡμέρας ἡ πόλις ἠλώθη ἐξ ἐφόδου. Τὴν αὐτὴν τύχην ἔσχε τὸ Μαρταπάν, τὸ Πρόμ, καὶ τὸ Πεγκοῦ. Ἀλλ' ὁ πόλεμος εἰς τὰς βαρβάρους χώρας δὲν φέρει εὐθὺς ἀποτέλεσμα, διὰ τὸν ἀπλούστατον λόγον ὅτι οἱ ξένοι δὲν δύνανται νὰ διατηρῶσι πολυάριθμον στρατὸν, δὲν δύνανται νὰ ἐνεργῶσι διὰ μικρῶν σωμάτων εἰς πολλὰ συγχρόνως μέρη, ἀγνοοῦσι τὰς καταλλήλους θέσεις καὶ δεκατίζονται ὑπὸ ἀσθενειῶν· πρέπει τῶνόντι νὰ καταλάβωσι πολλὰ μέρη, νὰ φυλάττωνται ἀπὸ ἐνέδρας, κτλ. Διὸ μόλις κατέλιπον τὸ Πεγκοῦ, ἔσπευσαν νὰ καταλάβωσι καὶ ὀχυρώσωσιν αὐτὸ οἱ Βιρμανοί. Οἱ Ἀγγλοὶ διέταξαν νέαν ἐφοδὸν καὶ μετὰ τὴν ἄλωσιν τοῦ ἀφῆκαν φρουρὰν ἐξ ἀνδρῶν ἐξακοσίων· ἡ φρουρά ὅμως αὕτη πολιορκήθη, ὑπέστη τὰ πάνδεινα ἐκ λιμοῦ καὶ μόλις ἐδυνήθη νὰ ἀντιστῇ μέχρις οὗ φθάσῃ ἐπικουρία. Τέλος ὁ γενικὸς διοικητὴς τῶν Ἰνδιῶν προσήρτησε τὸ Πεγκοῦ εἰς τὰς βρετανικὰς κτήσεις.

Τότε ἐπανελήφθησαν αἱ σκηναὶ τοῦ 1824 Ἡ χολέρα εἶχεν ἐνσκήψει ὁρμητικὴ, μυρίζει δὲ ἄλλαι στερήσεις καὶ νόσοι ἐδεκάτιζον συγχρόνως τοῦς Ἀγγλοὺς ἐν ταῖς ἐκστρατείαις των εἰς τὸ ἐσωτερικόν· ἔδει ὅθεν νὰ τελειώσωσι τὸν πόλεμον ταχέως καὶ ἀφοῦ κατέκτησαν τὸ βασίλειον τοῦ Πεγού καὶ τὸ Ῥαγκούν ὁπισθοχώρησαν.

Καὶ πάλιν οἱ Βιρμανοὶ ἠρνήθησαν νὰ υπογράψωσι συνθήκην ἐμπορικὴν, πρὸς δὲ τὸν Ἀγγλον ἀπεσταλμένον, ταγματάρχην Φαίηρ, ὁ ἡγεμὼν Θιρσβάδη εἶπε τάδε: «Τί χρησιμεύει ἡ συνθήκη εἰς δύο ἔθνη διάγοντα τοῦ λοιποῦ φιλικῶς! Ἐγὼ εἰμὶ πιστὸς σύμμαχος τῆς βασιλείας τῆς Ἀγγλίας. Ὁ ταγματάρχης Φαίηρ ἀνεχώρησεν ἀπρακτος, μόλις δὲ κατὰ τῷ 1867 ὁ συνταγματάρχης Φίτς κατώρθωσε νὰ συνομολογήσῃ τὴν τὸσον ποθητὴν συνθήκην.

Ἡ ἀποστρόφῃ τῶν ἀπολιτεύτων ἐθνῶν εἰς τὸ συνομολογεῖν γραπτὰς συμβάσεις πρὸς τὰ μεγάλα ἔθνη ἀποδοτέα εἰς φυσικὴν δυσπιστίαν καὶ εἰς τὴν ὑπεροψίαν τῶν Εὐρωπαίων, οἵτινες οὐχὶ σπανίως μόνον ὑπὲρ τῶν ἰδίων συμφερόντων ἐργάζονται. Φαίνεται ὅτι ὁ ταγματάρχης Φαίηρ τῷ 1855 ὑπεσχέθη εἰς τὸν αὐτοκράτορα τῆς Βιρμανίας ὅτι ἡ συνθήκη θὰ τῷ παραχωρῇ τὸ δικαίωμα τοῦ νὰ εἰσάγῃ ὅπλα εἰς τὸ κράτος· τὸ δικαίωμα δὲ τοῦ τοῦ δὲν ἀναφέρεται ἐν τῇ συνθήκῃ τοῦ συνταγματάρχου Φίτς καὶ οἱ Ἀγγλοὶ σήμερον ἀρνοῦνται τοῦτο, ὅπως ἀρνοῦνται εἰς τὰ παιδία τὴν χρῆσιν ἐπικινδύνων ἐργαλείων. Κατανοεῖ πᾶς τις ὅτι ἡ δυσπιστία τοῦ ἡγεμόνος τῆς Ἀσίας κατέστη ἀθεράπευτος, τοῦτο δὲ ἀπέδειξε κατὰ τὸ 1868, ἐν ἔτος μετὰ τὴν συνομολόγησιν τῆς περιφήμου συνθήκης.

Τὸ μίσος τοῦ πρὸς τοὺς Εὐρωπαίους ἔδειξεν ὁ Βιρμανὸς αὐτοκράτωρ ὅτε Ἀγγλοὶ ὑπὸ τὸν ταγματάρχην Σλάδεν ἐζήτησαν ν' ἀνέλρωσι διὰ τοῦ παταμοῦ Ἰρραουάδη ἐμπορικὴν ὁδὸν ἄγουσαν εἰς τὴν

πλουσίαν κινεζικὴν ἐπαρχίαν Γιουνάν. Ἀδύνατον ἀπέβη εἰς τὸν ταγματάρχην νὰ προχωρήσῃ, διότι ἄπειρα ἀπέντησε προσκόμματα, ἅτινα δικαίως ἀποδίδουσιν εἰς τὴν βιρμανικὴν κυβέρνησιν. Ὁ κύριος τῶν θησαυρῶν τῆς γῆς καὶ τῆς θαλάσσης εἶναι ὁ πρῶτος ἔμπορος τῆς Βιρμανίας, ὥστε οὐδ' ὅλως τῷ ἐσύμφερεν ἡ εὐρεσις τοιαύτης ὁδοῦ. Μετὰ παρέλευσιν ἱκανοῦ χρόνου ὁ συνταγματάρχης Μπράουν διετάχθη ἐπίσης νὰ ἀναπλεύσῃ τὸν Ἰραουάδη καὶ προυχώρησε μέχρι τῆς Κίνας· ἀλλὰ ἐπὶ τέλους ἡ ἐπιχείρησις ἀπέτυχε καὶ ἀπέβαλεν ἓνα ἀξιωματικόν, τὸν Μάργαρυ, φονευθέντα ὑπὸ τῶν βαρβάρων. Ὁ Μπράουν καὶ οἱ λοιποὶ μετ' αὐτοῦ μόλις ἐσώθησαν κακῶς ἔχοντες.

Ὁ βασιλεὺς τῆς Ἀβας ἀπὸ τινων ἐτῶν κατέλιπε τὴν ἀρχαίαν πρωτεύουσάν του καὶ κατοικεῖ εἰς Μαδαλαίνην, πόλιν ὅπως οὐρανόν, ἧς τὰ τεῖχη ἔχουσιν ὕψος 25 ποδῶν. Ἐν τῷ κέντρῳ ὑπάρχουσι τὰ ἀνάκτορα, ὄντα τετειχισμένα καὶ αὐτὰ ἔχει δὲ οἰκεῖ ὁ βασιλεὺς μετὰ τοῦ Λευκοῦ Ἐλέφαντος, ὅστις εἶναι τὸ ἱερὸν ζῷον τῆς αὐτοκρατορίας. Ἡ αἵθουσα τῶν ἀνακτόρων ἀπατράπτει ἐκ τοῦ χρυσοῦ, ἀλλ' εἶναι ῥυπαρά, ὅπως καὶ ὅλη ἡ πόλις.

Κατὰ τὸν συνταγματάρχην Ἰούλ, τῷ 1855 αἱ πρόσδοι τῆς Βιρμανίας ἀνῆρχοντο εἰς 40 ἑκατομμύρια φράγκων· οἱ φόροι πληρόνυνται εἰς προϊόντα — ὀρύζιον, κρόμμυα, καπνόν, ζάχαριν, κιτλ. ἅτινα ὁ βασιλεὺς πωλεῖ εἰς τοὺς ἐμπόρους. Τὰ πολεμικὰ ἀτμόπλοιά του, ναυπηγηθέντα εἰς Ἀγγλίαν, ἀναπλέουσι καὶ καταπλέουσι τὸν Ἰρραουάδη, φορτωμένα προϊόντα, προσερχόμενα ἐκ φόρων. Ὁ βασιλεὺς εἰσπράττει πρὸς τοῦτοις δεκάτην ἐκ τῶν ἰχθυοτροφείων — ἔχει δὲ ἀληθεῖς θησαυροὺς τιμαλφῶν λίθων καὶ χρυσῶν καὶ ἀργυρῶν σκευῶν.

Ἐν Βιρμανίᾳ ὑπάρχουσι μεταλλεῖα χρυσοῦ καὶ ἀργύρου, ἅτινα ἐργάζεται διὰ λογαριασμὸν τοῦ ὁ βασιλεὺς· ὑπάρχουσι δὲ καὶ πλουσιώτατα ἀνθρακωρυχεῖα, κατὰ τοὺς Ἀγγλοὺς μηχανικοὺς, ἀλλὰ ταῦτα εἰσὶν

ὅπως παρημελημένα. Ἐν γένει ὁ τόπος εἶναι εὐφορος, ἀλλ' εὐρίσκονται ἔλη πολλά, ἅτινα οὐκ' ὀλίγας θανατηφόρους ἀσθενείας παράγουσιν.

Ὁ λαὸς εἶναι ἀμαθέστατος καὶ διοικεῖται κάκιστα. Ὁ βασιλεὺς ἔχει τὸ δικαίωμα τῆς ζωῆς καὶ τοῦ θανάτου καὶ δύναται νὰ κατὰσχῇ τὴν περιουσίαν τῶν ὑπηκόων του. Οἱ διοικηταὶ καὶ οἱ λοιποὶ δημόσιοι ὑπάλληλοι δὲν ἔχουσι μισθόν, ἀλλὰ ζῶσιν ἐκ τυχρῶν κατανοεῖ τις ὅθεν πρὸς αὐτοὺς διαπράττονται καταχρήσεις. Ὁ λαὸς εἶναι ὑποχρεωμένος νὰ πληρόνῃ καὶ νὰ διατρέφῃ τὸν στρατὸν, ὅστις ἐν καιρῷ πολέμου δύναται νὰ συμποσῶθῃ εἰς 60 ἕως 80 χιλιάδας ἀνδρῶν. Σήμερον Γάλλος προγυμνάζει αὐτούς. Ἐν γένει δὲ οἱ στρατιῶται οὗτοι λέγονται ἀδέξιοι.

Ἡ θρησκεία τῶν Βιρμάνων εἶναι ὁ βουδδισμός.

E. Y. A.

ΑΜΕΡΙΚΑΝΙΚΟΙ ΣΙΔΗΡΟΔΡΟΜΟΙ (α)

Οὐδεμία ἐπικράτεια ἔχει τόσους σιδηροδρόμους, ὅσους αἱ Ἡνωμέναι Πολιτεῖαι τῆς Ἀμερικῆς. Κατὰ τὰ τέλη τοῦ 1873 εἶχον 73,000 μίλλια ἢ 117,000 χιλιόμετρα σιδηρῶν ὁδῶν, ἥτοι τὰ δύο τρίτα σχεδὸν τῶν ἐν τῇ ὑψηλῇ ὑπαρχουσῶν. Ἡ Ἀγγλία καὶ ἡ Γερμανία εἶχον κατὰ τὴν αὐτὴν ἐποχὴν ἀνὰ 26,000 χιλιόμετρα, ἡ Γαλλία 20,000 καὶ ὅλαι αἱ ἄλλαι ἐπικράτειαί 85,000.

Ἡ πρώτη σιδηροδρομικὴ γραμμὴ ἐτέθη εἰς ἐνέργειαν ἐν ἔτει 1831. Ἡ ἐταιρεία εἶχε λάβει τὴν παραχώρησιν ἀπὸ τοῦ 1826, ὁ δὲ πρῶτος ἐκεῖνος σιδηρόδρομος κατασκευάσθη ἐν τῇ πολιτείᾳ τῆς Νέας Ὑόρκης μεταξὺ Ἀλμπάνη καὶ Σενεκτάδη. Αἱ ὁχθαί

τοῦ Οὐδσωνος, αἵτινες εἶδον νὰ πλέῃ τὸ πρῶτον ἀτμόπλουν, ὤφειλον νὰ χαιρετίσωσι καὶ τὸν πρῶτον σιδηρόδρομον τῆς Ἀμερικῆς· εἶχε δὲ 16 μιλίων μῆκος καὶ κατασκευάσθη τῷ 1830. Ἐκτοτε ἐστρώθησαν αἱ λοιποὶ ὁδοὶ καὶ κατὰ τὸ 1869 ἤχθη εἰς πέρας ἡ κολοσσιαία γραμμὴ τοῦ Εἰρηνικοῦ Ὠκεανοῦ.

Οἱ Ἀμερικανοὶ καὶ κατὰ τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρόμων τῶν ἀνέπτυξαν τὴν ἐμψυκτικὴν αὐτοῖς δραστηριότητα. Οὐδέποτε, ἐκτὸς κατ' εἰδικὰς περιστάσεις, ἡ ὁμοσπονδιακὴ κυβέρνησις καὶ αἱ πολιτεῖαι ἐπεμβαίνουσιν εἰς τὴν διαχάραξιν τῶν ἑδῶν καὶ τὴν κατασκευὴν τῶν σιδηροδρόμων, οὐτ' ἐγγυῶνται εἰς τὰς ἐταιρείας χρηματικὴν εἰσφοράν· αἱ ἐταιρεῖαι οὐδὲν πρόσκομμα ἀπαντῶσιν, ὀφείλουσι δ' ἀπλῶς νὰ συμμορφωθῶσι πρὸς τινὰς προκαταρκτικούς ὅρους ἢ κανονισμοὺς συνταχθέντας ὑπὸ τῶν ἐπαρχιακῶν νομοθετικῶν σωμάτων ἢ ὑπὸ τῆς ἀνωτάτης ἀρχῆς. Οὐδὲν ἀπαιτοῦσιν ἀπὸ τὰς συνιστωμένας ἐταιρείας ἢ νὰ περιλάβωσι μεταξὺ τῶν ἰδρυτῶν καὶ διοικητῶν ἀνδρας ἀξιογρόους, νὰ καταθέσωσιν ὡς ἐλάχιστην προκαταβολὴν 10 χιλιάδας δολλαρίων κατὰ μίλλιον, νὰ υπογράψωσι τὸ δέκατον τοῦ ὅλικοῦ κεφαλαίου καὶ νὰ προκαταβάλωσι τὸ ἑκατοστίον. Πρὶν σχηματισθῇ ὁριστικῶς ἡ ἐταιρεία, διατρέχει τὴν χώραν, ἐν' ἣ ἢ πρόκειται νὰ στρωθῇ ἡ σιδηρὰ γραμμὴ, ἀρμόδιος ἀνὴρ καὶ συντάσσει τὸ διάγραμμα· τότε δὲ ἐμφανίζονται οἱ δῆμοι, οἵτινες ἐξαιτοῦνται νὰ προτιμηθῇ τὸ μέρος τῶν καὶ διαβῇ ἐκεῖθεν ὁ σιδηρόδρομος, προτείνοντες νὰ παραχωρήσωσι δωρεάν τὴν ἀναγκαίαν γῆν. Ἐπέρχεται πρᾶγματι συμβιβασμός καὶ, ἂν ἡ ἐπιχείρησις φανῇ καλὴ, σχηματίζεται ἡ ἐταιρεία, ἀρχοῦνται αἱ ἐργασίαι καὶ τὸ ἔργον ἄγεται εἰς πέρας.

Συνήθως ἅπασαι αἱ ἐργασίαι ἐκτελοῦνται ταχέως καὶ κοινῶς ποιοῦσι χρῆσιν ζύλων ἐν τῇ οἰκοδομῇ τῶν γεφυρῶν. Προχώματα σπανίως ἐγείρουσι καὶ ὡς ἐπὶ τὸ πλεῖστον ἐν ταῖς Ἡνωμέναις Πολιτείαις αἱ σι-

(α) Τὸ ἄρθρον τοῦτο ἡρانیσθημεν ἐν περιλήψει ἐκ σπουδαιοτάτης πραγματείας τοῦ Κ. Σιμωνέν, καταχωρισθείσης ἐν τῇ Ἐπιθεωρήσει τῶν Δύο Κόσμων τῆς 15 Ἰανουαρίου 1876.